

SERİ MUHAKEME USULÜNDE HÜKMOLUNACAK CEZANIN BELİRLENMESİ VE BİREYSELLEŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLARA İLİŞKİN ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ

Amerika Birleşik Devletlerindeki soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının şüpheli (müdafii) ile pazarlık yapması, malum “at pazarlığı” yönteminden esinlenilerek düzenlenmiş olan **seri muhakeme usulünde**, CMK’deki (m. 250) düzenleme itibarıyla soruşturma konusu suç dolayısıyla şüpheli hakkında temel cezayı belirleme görevi Cumhuriyet savcısına verilmiştir (m. 250, f. 4). Hatta, bazı noktalarda cezanın bireyselleştirilmesi görevi, soruşturma konusu olan ve kanuni tanımı itibarıyla örneğin üç aydan bir yıla kadar hapis **veya** adli para cezasını gerektiren suçtan dolayı şüpheliye hapis cezası mı yoksa adli para cezası mı verilmesi gerektiğini takdir yetkisi, Cumhuriyet savcısına bırakılmıştır. Her ne kadar bu hususlarda Cumhuriyet savcısı mahkemeden talepte bulunacak ise de; mahkeme, seri muhakeme usulünün uygulanması yönündeki talebi kabul ettiği takdirde, Cumhuriyet savcısının taleplerinde belirlediği cezanın türü ve temel cezanın miktarı ile bağlı olacaktır. Başka bir ifadeyle, CMK’deki düzenlemede, mahkemeye Cumhuriyet savcısının taleplerinde belirlediği temel cezanın türü ve miktarında değişiklik yapma yetkisi verilmemiştir.

Seri muhakeme usulünde Cumhuriyet savcısına sadece temel cezayı belirleme yetkisi verilmiş ve cezada talep edilen indirim **temel ceza üzerinden** yapılacağı kabul edilmiştir. Bu yöntemin, bilahare mahkemenin kuracağı mahkûmiyet hükmündeki sonuç cezanın belirlenmesi bakımından pek çok sorun ortaya çıkardığı bir gerçektir ve bu gerçeklik de fark edilmiştir. 8.7.2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanunla CMK, m. 250, f. 4 ve 9’da yapılan değişiklikler, bu sorunları çözmek yerine, daha da karmaşık hale getirmiştir.

Keza mahkeme, Cumhuriyet savcısının seri muhakeme usulünün uygulanması yönündeki talebini kabul ettiği takdirde, temel cezada yapılacak olan indirimin oranında değişiklik yapma konusunda takdir yetkisine de sahip değildir.

Oysa seri muhakeme usulü kapsamına giren ve seçenek yaptırım olarak hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda, şüpheli hakkında hapis değil, adli para cezasının uygulanması, daha doğru bir yöntem olurdu.

CMK’nin düzenlemesi itibarıyla seri muhakeme usulünün uygulama alanının belirlenmesinde soruşturma konusu suç esas alınmıştır.¹ Bu itibarla mükerrirler bakımından da seri muhakeme usulü uygulanabilecektir. Bu durum karşısında, soruşturma konusu suçun seri muhakeme kapsamına girmesi halinde, şayet şüpheli daha önce mahkumiyeti olan birisi (mükerrir) ise, hakkında adli para cezası değil, hapis cezası uygulanmalıdır.

Seri muhakeme usulü kapsamına giren suçtan dolayı Cumhuriyet savcısına temel cezayı belirleme yetkisinin verilmesi, doğru olmamıştır. **Cezayı belirleme ve bireyselleştirme yetkisi, münhasıran mahkemeye aittir.**

Bu itibarla, kanun değişikliği ile, seri muhakeme usulü kapsamına giren suçtan dolayı hükmolunacak cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi sürecinde **temel cezanın alt**

---

¹ Seri muhakeme usulünün uygulanabileceği suçlar arasında, iftira suçunun özel bir şekli olan TCK, m. 268’de tanımlanan suçun yer alması, doğru olmamıştır. İftira suçu seri muhakeme usulünün uygulanabileceği suçlar kapsamında sayılmamış iken, bu suçun daha rafine bir şekilde işlenmesinin bu kapsama alınmasının bilimsel ve hukuki izahı bulunmamaktadır.

sınırdan belirlenmesinin sağlamak gerekir. Cumhuriyet savcısı sadece sonuç cezada yapılabilecek azami indirim oranı ile ilgili olarak mahkemeye teklifte bulunabilmelidir. Cezada ne oranda indirim yapılacağını belirleme yetkisini de mahkemeye vermek gerekir.